

FRI FAGBEVEGELSE

Nr. 30.

2. årgang

15. august 1942.

KAMERAT

Selv omstillingen for arbeidsfolket her i landet i dag er kritisk på mange måter, så hersker det en usikkerhet og solidaritet som gir de rikste løfter for framtida. Matvanskene og den tiltagende underernæring kunne være grunn nok til å tløshet. De lange køer av slitne husnødre foran fiskeforretninger, grønnsakbeder og torgutsalg nå midt i høsttida gir en forespeiling om den nød som vil melde seg når vinteren kommer. Men trass i disse uhyggelige utsikter er det en overveiende optimisme som preger de fagorganiserte arbeidere nå foran høsten og vinteren.

Årsaken til denne optimisme er i hovedsaken den klarhet arbeidene har nådd fram til når det gjelder midlene og målet for den kamp vi fører. Hvor ganske anderledes mistrøstige var ikke situasjonen for et år siden? Fagorganisasjonen var ennå ikke opent i nazistens hender, men tyskerne hadde forstått å svinnebinn og lansla den slik at den var mer som en klamp på foten. Den faglige ledelse var dag og natt under press av tyskerne. Flere ganger var også de øverste ledere av landsorganisasjonen på tysk ordre skiftet ut. Usikkerheten i ledelsen måtte nødvendigvis også gjenspeile seg på arbeidsplassen hos medlemmene selv. Selv en unntagelsestilstanden og dødsdomene spreide uhygge og gru innefor arbeidernes rekker, så kom dog tyskerne og quislingenes fullstendige erobring av fagorganisasjonens apparat som en befrielse - trass alt. Endelig var det skapt klare linjer. Nå skulle kampen tas opp for alvor og i sluttet front. Og utviklingen siden har i fullt monn vist at de som hele tida har bekjempet alle taktiske manøvrer og alle forsøk på å oppnå noe gjennom forhandlinger med tyskerne har fått rett.

Alli har arbeidsfolket i Norge vært mer enig og som ensveiset i en front enn i dag.

Hvis nazistene for alvor - hva nye tyder på - forsøker å tvinge arbeidsarbeidet igjennom i september eller senere, så vil de oppleve at de har

laget et nytt apparat uten vedlen er. På samme måten som lærerne nektet å gå på akkord med sin samvittighet og melde seg inn i Orvar Sæthers lærersamband, vil arbeiderklassen tilbakevise ethvert forsøk på tvangsorganisering. Kontingentnektning vil øyeblikkelig bli iverksatt. Og hver eneste herlig fagorganisert i vårt land vil sende inn sin skriftlige protest mot å bli innlemmet som medlem av arbeidsarbeidet. På samme måten som den nåværende nazistiske fagorganisasjon er blitt fullstendig isolert, vil også arbeidsarbeidet bli en død organisasjon.

Det er inni heten om denne framgangslinjen og vissheten om at den blir fulgt av alle som gjør at de fagorganiserte arbeidere med fortrøstning og optimisme ser framtida i møte. -v-

HOVEDSTYREMEDLEM

i Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, Kåre Hansen, ble arrestert av Geatapo for noen tid siden. -v-

EN DEMONSTRASJON AV FO KEVILJEN.

Kongens fødselsdag den 3. august ble en ny manifestasjon av det norske folks henrivethet for sitt statsoverhode og landets lovlige regjering. Til ære for Kongen bar de fleste gode nordmenn denne dagen en blomst i knapphullet som et synlig tegn på traskap og fedrelandsfølelse.

I Oslo kunne selvsagt ikke quislingene og Hirden se på denne trase og verdige demonstrasjon. Fra tidlig om natta da folk dro innover til byen til sine forskjellige arbeidssteder var hirden på ferde. Med vold og makt ble blomstene fjernet. De var jo sårtidig et synlig tegn på forsikten og hatet til farrederne. Mange ble arrestert både kvinner og menn, og sløpt til politistasjonene. De fleste slapp dog med rullt ellers villi vel de på forhånd overfylte fengsler blitt fullstendig sprengt. Blomsterhandlerne på byens torg ble jaget hjem. Slagsmål mellom hird og håndfaste Oslogutter, som ikke redelig ville se på de mange overfallene, gikk for seg mange steder. Det rørende politi var også på ferde. Med

en tjenesteiver som ikke skal bli glemt den ilte de hirden og forreder til hjelp mot sine egne landsmenn. Det var dog med tilfredshet vi bemer at svært mange av det vanlige ordens- og trafikkipolitit forholdt seg helt passive og i enkelte tilfeller endog nektet å arrestere folk på hirdens anmodning.

Blomsterkransen 3. august ble således mer enn en hyldest til Kongen. Den ble samtidig en manifestasjon av folkets vilje til å yte enhver innsats for å gjenvinne landets frihet.

-v-

"NAZI I NORGE".

Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon og Norsk Sjømannsforbund, som i likhet med den norske regjering har nåttet gjenoppta sin virksomhet i England, har utgitt en bok med tittelen "Nazi i Norge", skrevet av Håken Lie. I forordet heter det bl.a.: "Denne vesle boka er skrevet for å gi norske sjøfolk en oversikt over den innsatsen som er gjort for frigjøringen av folket vårt etter at Hitler okkuperte det. Samtidig har oppgaven vært å gi et bilde av den norske fagorganisasjon i denne tiden." Boka gir da også en mektig skildring av den motstandsfronten som er skapt av hele det norske folket mot tyskernes og quislingenes terror og undertrykkelse. Vi gjengir sluttavsnittet i boka: "Også Arbeidernes faglige Landsorganisasjon har fra høsten 1941 kunnet ta opp sin virksomhet utenfor Norge. Både Landsorganisasjonens formann, Konrad Nordahl, og nestformann, Lars Evensen, slapp ved et underutt av landet under unntagelsestilstanden i september. Konrad Nordahl har nå tatt over ledelsen av Landsorganisasjonens Londonkontor, hvor hovedoppgaven er å holde oppe kontaktene i fagbevegelsens virksomhet. Kontorets virksomhet omfatter også et opplysningsarbeid blant nordmenn og allierte om de norske arbeideres innsats i kampen mot nazistene. Der hjemme gikk den norske arbeiderbevegelse under med flagget i topp. Her ute bærer norske sjøgutter flagget videre inntil det igjen skal plantes i norsk jord. Om framtida vet vi litet. Så meget vet vi dog at presset på den der hjemme vil øke og øke. Kanskje vil også sulten bli deres gjest og hjelpen ikke kommer og kommer snart. Vi her ute skal møte en ny motgang og nye nederlag. Ett vet vi alle, både de her hjemme og vi her ute: Utgangen av denne kampen kan og skal bare bli seiren. Innsatsen vil bli stor og lidelsene mange. Vi vil bære den sammen og med godt mot fordi vi er rundet av et folk og et land, som er alle ofre verdt.

Men det er ikke bare krigen vi vil vinne, også freden skal bli skapt i det norske folkets bilde. Der hjemme spør en ikke i dag om fattig eller rik, parti eller tre. Der finnes bare en prøvesten: Er du nordmann eller ikke? I det samfunnet som skal bygges opp på de ruinene som tyskerne legger etter seg vil vi heller ikke anerkjenne sosiale skiller eller utbytting. De ofrene som ytes hjemme og ute skal ikke lønnes med arbeidsløshet, sosial nød og utrygghet i framtidens Norge. Vi vil ikke tåle at titusener skal ~~bli~~ li under arbeidsløshetens forbannelse,

at skogsarbeidere, landarbeidere, fiskere og smakarsfolk i by og bygd skal leve på et inntektsnivå som ikke kan tilfredsstille kravet til en menneskeverdig tilværelse. Det grunnlaget som var lagt til et såsielt demokrati og en samfunnsmessig solidaritet skal bygges videre ut med det mål for øyet at det skal skapes gode og trygge kår for alle nordmenn. De guttene som gikk ned, de som falt på snedekte marker og de som ~~synker~~ de tyske bøddler tok livet av skal ikke forgjøves ha gitt sitt liv hen. De som i dag pinnes og plages i de tyske fengslene og konsentrasjonsleirene skal en dag få leve i et fritt og lykkelig Norge. Vi hadde nådd langt. Vi skal nå lengre.

VI ADVARER PÅ NYTT

enhver fagorganisert eller tillitsmann mot å vise unnfallenhet eller gå på akkord med nazister eller overløpere. Privat engang eller annen samkvem med arbeiderklassens og folkets fiender blir øyeblikkelig oppfattet som forraderi, og vedkommendes navn vil bli publisert til skrekk og advarsel. Ingen er i denne tid blitt tillagt - en ei fått i oppdrag - å spille under dekke med folkeforbryterne for derved å skaffe opplysninger

til bruk i vår illegale kamp. Veien den herske arbeiderklasse og hele folket nå går ligger lysende klar, og vi trenger ikke nytte tyskernes eller frakkernes metoder for å kjempe vår sak frem til seir.

Før noen uker siden advarte vi mot å tidligere aktiv deltaker i arbeiderbevegelsen. Vi hadde intet annet å bygge på enn et han voktet sammen med rombytene i fagorganisasjonen. Men for den kjempende arbeiderklasse er dette nok. Selv en vedkommendes frakselse "bare" består i dette sankverret med forredene, så vet vi at veien til Damaskus ikke er lang. Den som ikke er med oss, er mot oss.

DEMOSTRASJON I KÖLN.

Etter de voldelige britiske bombenngrep på Köln hersker det fremdeles det rene kaos. Det er også kommet til store misnøymemonstrasjoner, og hemmelige flygblad har sirkulert i stort omfang. En melding skildrer en demonstrasjon der mengden ropte: Dette kan vi takke føreren for.

DET INTERNASJONALE ARBEIDSBYRÅ

hadde i slutten av fjoråret en internasjonal konferanse i New York. På konferansen møtte en lag 200 representanter fra alle land, både frie og undertrykte. Fra Norden var det bare Norge som var representert. Konferansens oppgave var å ta stilling til sosiale og økonomiske spørsmål for etterkrigstiden. Under henvisning til krisen etter forrige verdenskrig ble konferansens forhandlinger og vedtak lagt til rette med sikte på å unngå de vanskeligheter og urettferligheter som da oppsto. Konferansen søkte å finne fram til vedtak og retningslinjer som på beste mulige måte sikrer mot arbeidsløshet og sosial nød etter krigen. Den ånd som behersket konferansen fra først til sist karakteriserer stemningen hos de land og de folk som er alliert i kampen mot nazihorredømmet.

I ETT AV DE VEDTAK

Arbeidskonferansen gjorde hets det at freden må gi muligheter for "alle til å leve under økonomisk og sosial trykhet", - på tilrettelegge fullstendige muligheter for samarbeid på de økonomiske områder mellom alle nasjoner med sikte på å trykke og forbedre arbeidsvilkårene for å oppnå økonomisk fremskritt og sosial trykhet. - "som kan sikre at alle mennesker i alle land kan leve befridd for frykt og armod." Med hengyn til fagorganisasjonen peker konferansen på følgende: De fagorganisasjonene i de europeiske land er undertrykt, og de alle grenser av fagorganisasjonen i England har vært helt opptatt av sine oppgaver på grunn av krigen, har den internasjonale fagbevegelse ikke hatt muligheter for internasjonale konferanser for å drøfte gjenoppbygningsarbeidet etter krigen. Mange tegn tyder imidlertid på at fagorganisasjonen i de undertrykte land ikke har fersent å drøfte økonomiske og sosiale problemer som vil melde seg etter krigen og å overveie hvilke retningslinjer som skal trekkes opp for løsningen av den. Meget beror imidlertid på den ånd som er til stede når en drøfter de foreliggende oppgaver. Disse er uten tvil mer krevende både i omfang og innhold enn tidligere, idet det gjelder en plannessig forbedring av menneskenes livsvilkår på alle områder.

-v-

OM OPPBYGNINGSARBEIDET

Etter krigen uttaler konferansen: Det blir ved fredsoppgjøret en selvfølgelig oppgave at reguleringen av indre samfunnsorden. Et felles program må, når krigen er over, trekkes opp ved en internasjonal freds- og gjenoppbygningskonferanse, som siden umiddelbart må sørge for at de fattede beslutninger blir satt ut i livet. Når det ved fredskonferansen etter forrige verdenskrig ble tatt opp spørsmål om arbeidslivet og dets organisasjon kom dette helt uforberedt, og det viste seg vanskelig å finne fram til en sakkyndig representasjon. Særlig da det ikke var spørsmål om å ta med representanter fra arbeiderne. Heldigvis er situasjonen nå helt anderledes. Internasjonale arbeiderorganisasjon, særlig i hvilken arbeiderne har konstant representasjon, har og vil tre fram som et offisielt organ for de oppgaver som melder seg. Det enkleste og mest rettferdige blir at gjenoppbygningskonferansen henlegger de sosiale spørsmålene til arbeiderorganisasjonen og anvender dem som en del av sitt apparat. Gjennom dette skulle man kunne skape et

1

smått apparat og en flytende arbeidsfordeling, samtidig som man sørger for arbeidernes og arbeidsgivernes medinnflytelse i sine egne interesser. En slik medinnflytelse vil sikkert bli krevd av arbeidernes organisasjoner. Dette har allerede skjedd, idet formannen i American Federation of Labour, Green, allerede i august 1941 i et møte fremsatte krav fra ~~den~~ federasjonen om en arbeiderrepresentasjon ved fredskonferansen. Med tanke på samarbeid mellom statene og arbeidern og arbeidsgivere kan en ikke unngå å gi arbeidsmarkedets interesseorganer sine representanter.

-v-

I FORBINDELSE MED

Gjennombygningsproblemen peker konferansen på det mandat som Arbeidsbyrået bør få etter krigen og sier: "Det Internasjonale Arbeidsbyrå får anledning til å spille den rolle som dets sammensetning og dets resurser av sakkukskap og erfaring berettiger den til, nå den få mandat til å ta seg av følgende saker:

Avskaffelse av arbeidsløsheten.

Organisering av arbeidsformidlingen, yrkesopplæring og omskolering av arbeidskraft.

Fordeling av sosialforsikringen i alminnelighet og særlig i arbeiderkategorien.

Gjennomføring av en lønnspolitikk som sikrer arbeiderne en rettførdig andel i franskriftets frukter.

En tilstrekkelig minstelønn til de som er for svake til å kunne skaffe seg den.

Forbedring av næringsforholdene og gjennomføring av tilfredsstillende boligforhold samt bedre muligheter for utdannelse og rekreasjon.

Større likhet i spørsmålet om valg av fag og yrke.

Forbedring av arbeidsvilkårene.

Felles internasjonalt arbeid for utvikling av verdens råstoffer.

Organisasjon av emigrasjon av arbeidere og kolonister under tilfredsstillende garanti for alle parter.

Arbeidernes og arbeidsgivernes medvirkning ved beslutning og vedtak av økonomiske og sosiale tiltak."

-v-

OM DISSE RETNINGSLINJER

sier konferansen: "Vi vil ikke gjøre gjeldende at disse retningslinjer er fullstendige, heller ikke at de forskjellige punkter skal behandles og løses i den rekkefølge de er satt opp. Det er bare meningen å peke på de alminnelige prinsipper for den sosialpolitikk som bør føres etter krigen."

I Konklusjonen på den rapport som konferansen har sendt ut heter det:

"Krigen ~~har~~ har medført forstyrrelser og farer som i intensitet mangler sidestykke i historien. Men den har også ført den alminnelige mann i alle land nærmere høyrenndret. De er blitt klar over sin felles frihet og selvstendighet og den felles sammenheng mellom de fire store frihetene".

De vet at så lenge nasjonene må ruste seg mot anfallstruslen; må jordens ubegrensede rikdommer, vitenskap og teknikkens uanede muligheter ledes bort fra sitt virkelige mål. De innses at når frykten igjen er gjernet fra menneskenes liv, kan verdens rikdommer igjen brukes til å tjene menneskenes liv. De er medvitende om de vanskeligheter som må overvinnos, men de er like meget medvitende om at om truslen er fryktelig, så er også mulighetene store. De har bestemt seg for at når angrep og undertrykkelse er fjernet fra jorden, så må menneskene bygge bedre enn de har gjort før.

De sosiale måler er erode formulert i uttallige autoritative uttalelser.

En overveldende opphien krever at de må gjennomføres. Hvis denne enighet om målene bevares, og om den inspireres av like ster hengivenhet og like stort alvor som krigen har skapt, så kunne de bestrebelser man gjør for å skape rettførdig verden fullføres i trygg forvisning om at oppgaven vil bli løst. Den Internasjonale Arbeiderorganisasjon er en institusjon for arbeidere og arbeidsgivere i verdens frie land. Et instrument for sosiale fremskritt i fredlige former, og den er særskilt vel egnet til å lede og innlede de tiltak som trenges. Om Arbeiderorganisasjonen vedstår seg sitt ansvar, om den arbeider med innsikt og energi, så vil

dens arbeid lykkes til slutt.

REKKEN FYLLES.

Mexiko har som kjent erklært akselaktene krig. Det mexikanske folk kjenner seg solidarisk med de land som har tatt kampen opp mot fasismen og nazismen. Mexiko har i de siste årene gjort store framsteg på det sosiale og det økonomiske området. Folket ved derfor hva det har å miste om voldsdiktaturets tilhengere skulle få fotfeste i flere land. Da vil Amerika også bli truet. I 1910 brøt det i Mexiko ut en revolusjonær bevegelse som nå har befestet sin stilling. Denne revolusjonen er typisk mexikansk og har ingen forbindelse med den russiske. Imellom verkstasjonen finnes det en del sosialister. Men den alt overveiende del av folket står bak sin regjering. I særlig grad gjelder det arbeiderklassen. Landsorganisasjonens sekretær, Toledoano, som deltok på faginteressasjonens representantskapsmøte i Oslo og talte på Youngstorvet i mai 1938, har rettet en appell til de fagorganiserte om å innta en kraftig og positiv holdning. Times korrespondent ytrer det mexikanske folk og særlig arbeiderklassen anerkjenner for det store søkende og byggende arbeid som er utført i de senere år og for den resolute måten en nå har møtt det nazistiske tyranniet på.

PÅ BRITISK FAGFORENINGSHOLD

har en god stor interesse merket seg en uttalelse fra arbeidsgiverhold om den økonomiske utvikling etter krigen. En legger også stor betydning i disse uttalelser, idet en mener at det er av avgjørende betydning for prinsippene for den økonomiske planlegging og industrielle reorganisering, som nå kommer. Den første artikkel som vakte oppmerksomhet var skrevet av sjefen for Courtaulds Ltd, - en av de største tekstilkonsernene i verden. Denne artikkel har vakt internasjonal oppmerksomhet på grunn av at artikkelen slår fast at statskontrollen over industrien må bli obligatorisk og at arbeidene kommer til å få en stor andel i industriens ledelse og avkastning. Londons Handelskammer har kommet med en oppsiktsvekkende uttalelse om prinsippene for etterkrigsøkonomien, hvor det bl.a. heter at noe har vært galt med vårt økonomiske system. Det er påtakelig absurd at nasjonene skal være så bundne av eksport at de gir utkall på mer av sine rikdomer enn de kan få tilbake gjennom import. Det er like absurd heter det videre at mennesker som lider av mangel på livsfermødenheter ikke skal få midler, slik at de kanskje ser det de trenger, når det finnes overflod av varer og livsfermødenheter i verden. Handelskammeret er en sammenslutning av 9.000 firmaer og har 50.000 medlemmer.

PRIS - LØNSTIGNING I SVERIGE.

I henhold til statistikk utgitt av den svenske LO har reallønnen for de svenske arbeidere gått ned fra 98.7 til 86.7% i tida fra september 1939 til mars 1942. Reallønnenes senkning er altså nøyaktig 12%. Ved tariffoppgjør har det vært indeksreguleringen som har vært lagt til grunn for den lønnsøkning som har funnet sted. Indekstallet er ifølge samme statistikk steget fra 171 til 236 i samme tidsrom som er beregnet for reallønnenes senkning. Når det gjelder indekstallet, så peker det på at dette er blitt noe høyere enn det opprinnelig skal være sett i relasjon til den faktiske prisstigning, idet skattestigningene er tatt med i indekstallet. L.O. hevder her at dette ikke har forårsaket større innflytelse på indeksen. En regner med at dette kan ha forhøyet indeksen med fra 3 - 4 prosent. Lønnsøkningen i Sverige viser en stigning fra 3 til 22.2% i tida fra januar 1940 til juli 1942.

På flere områder har lønnsøkningen vært gjennomført utover den kompensasjon for dyrtiden som avtalen mellom hovedorganisasjonens innbærer. Den mer eller mindre følbare mangel på arbeidskraft foranlediget på forskjellige områder i mars, sliv et en sterk tendens til lønnsstigning. Dette forårsaker igjen en tendens til prisstigning, idet varer knappheten sammen med bedre inntekster gjør at etterspørselen øker etter visse varer som enten ikke er kontrollert eller som er dårlig kontrollert av priskontrollen. L.O. hevder at vanskelighetene her oppstår på grunn av bristende kontroll over tilgangs- og inntektsfaktorerne.

De månedene som er gått siden 9. april 1940 har på mange måter vært en vond tid for oss nordmenn. Men det har også vært en verdifull læretid for det unge folket vårt. Frem for alt har vi i denne tida lært å sette pris på landet og de forholdene vi levde under, så lenge vi selv fikk styre. Enten en lever hjemme i Norge eller blant landsmenn utenfor grensene, vil en følge og høre det samme. Ute i det fremmede sier nordmenn gjerne: "Tenk når den dagen kommer da vi igjen skal se de norske fjellene over havbrytet. Ingen steder er det så godt å leve som der. Vi var nå allikevel kommet langt der-hjemme." Treffer det seg slik at du en dag står i en natkø sammen med husnødrene i en norsk by, da vil du en og en igjen få høre uttrykk som dette: "Å, vi som hadde det så godt. Og så skulle dette hende." Ordvalget er noe forskjellig, men begge uttrykkene dekker den samme forståelse for hva Norge var blitt for oss alle. Det var blitt et folkehjerte som gav muligheter for trygge kår for de mange. Nå ser vi alle også hvor rike de var de årene som gikk forut for den tyske okkupasjonen. Nå er de kommet såpass på avstand at vi har bedre for å se dem i sammenheng. Det voldelige bruddet i utviklingen gjør at vi kan betrakte dem mot en bakgrunn som gjør det lettere å få fram det vesentligste og verdifulle. Den døde hånd som er lagt over alt virkelig produktivt arbeid, gjør at vi får full forståelse for det veldige økonomiske nybrottsarbeid som fant sted de siste 10 - 20 årene. Jordbruket vårt - som ikke nettopp er lett å drive i et bakket og steinet land - hadde vi lagt om og modernisert, slik at det faktisk stod på høyde med hvillike som helst annet, også det danske. Når det gjaldt pelsdyravl, var vi de førende i verden. I fiskeriene hadde vi kanskje ikke fulgt med i den tekniske utviklingen i den samme grad. Dette gjaldt imidlertid bare for havfiskets velkomne. Når vi ser på kystfisket vårt var det utvilsomt fullt på høyde med tidens krav. Vi var ennå uten sammenligning den førende fiskemasjon i Europa og dekket alene mer enn 30% av fiskedagene i vår verdensdel. Det samme gjaldt for hvalfangsten hvor 40% av hele verdensproduksjonen av hvalolje falt på norske selskaper. Den norske skipsfarten var et eventyr for seg. Den hadde et felt på snare 3 millioner reist verdens 4. største flåte. Og ikke bare var denne flåten større enn den tyske, franske, italienske o.s.v., den var også den mest moderne. Takket være billig elektrisk kraft, hadde vi også bygget ut en moderne industri, som i kraft av sin høye kvalitet kunne konkurrere på verdensmarkedet. Slik lyder innledningen i boka "Nazi i Norge", som vi har ontalt annet sted i dag. Hvert ord xxx som her er gjengitt kan underskrives av alle nordmenn. Slik var landet vårt før det ble hørtatt, og ikke bare som det var, men nye bedre skal vi bygge det igjen. Her ligger store oppgaver og ventar. Men disse oppgavene kan først løses når vi igjen har skapt en handlekraftig

F R I F A G B E V E G E L S E .